

## Wytyczne dotyczące placów zabaw znajdujących się przy żłobkach i klubach dziecięcych

### Spis treści

|                                                                                                                                |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Wstęp .....                                                                                                                    | 1  |
| Warunki techniczne, integracyjny charakter placu zabaw, bezpieczeństwo na placu zabaw, wzniesienie i naturalne materiały ..... | 2  |
| Strefy zainteresowań na placu zabaw oraz ich wyposażenie .....                                                                 | 3  |
| Strefa wspólnego czytania.....                                                                                                 | 3  |
| Strefa zabaw konstrukcyjnych.....                                                                                              | 4  |
| Strefa zabaw ruchowych .....                                                                                                   | 4  |
| Strefa zabaw plastycznych.....                                                                                                 | 5  |
| Strefa zabaw z wodą i piaskiem.....                                                                                            | 5  |
| Strefa zabaw tematycznych.....                                                                                                 | 5  |
| Strefa zabaw muzycznych .....                                                                                                  | 7  |
| Roślinność na placu zabaw .....                                                                                                | 8  |
| Wytyczne sanitarno-higieniczne .....                                                                                           | 11 |
| Kontrole placu zabaw .....                                                                                                     | 12 |

### Wstęp

„Dawać zdrowie i radość poprzez gry w słońcu i na powietrzu” – motto Henryka Jordana, polskiego lekarza, społecznika, pioniera wychowania fizycznego w Polsce, założyciela pierwszego w Europie publicznego ogrodu zabaw i gier ruchowych dla dzieci do lat 15, jest również dzisiaj ważnym drogowskazem i inspiracją w działaniach na rzecz najmłodszych dzieci. Doktor Henryk Jordan dostrzegł dobroczynny wpływ aktywności na świeżym powietrzu na zdrowie fizyczne i psychiczne dzieci. Popularyzował ruch na świeżym powietrzu, widząc w nim doskonałą profilaktykę zdrowotną. Spostrzeżenia doktora Jordana nie straciły na swojej aktualności.

Zabawa jest kluczowym elementem zdrowego i szczęśliwego dzieciństwa. Dzieci poprzez zabawę odkrywają otaczający je świat, mogą wyrażać swoje emocje i zrozumieć emocje oraz potrzeby innych. Zabawa ma pozytywny wpływ na zdrowie psychiczne i stabilność emocjonalną dzieci. Odgrywa ważną

rolę w rozwoju fizycznym, emocjonalnym, poznawczym i społecznym. Zabawa na świeżym powietrzu przynosi korzyści zarówno dla zdrowia fizycznego – wzmacnia mięśnie, rozwija i poprawia siłę, zwinność, równowagę, zapobiega otyłości, buduje odporność – jak i dla zdrowia psychicznego – wpływa na lepszą samoregulację emocjonalną.

Dzieci powinny bawić się na świeżym powietrzu każdego dnia, potrzebują do tego przestrzeni. Jedną z przestrzeni do zabawy dla dzieci do lat trzech uczęszczających do instytucji opieki jest plac zabaw. Chcemy, żeby place zabaw dla najmłodszych dzieci były atrakcyjne, żeby odpowiadały na ich potrzeby, dawały namiastkę kontaktu z naturą tak potrzebną w dzisiejszych czasach, zwłaszcza w miastach. Przedstawiamy wytyczne dotyczące placów zabaw znajdujących się przy żłobkach i klubach dziecięcych.

Ważnym elementem wytycznych jest podkreślenie możliwości utworzenia naturalnego placu zabaw bądź chociaż naturalnej jego części z wykorzystaniem naturalnych materiałów. Place zabaw nie muszą być wypełnione specjalistycznymi urządzeniami. Zachęca się do wykorzystania zróżnicowanego krajobrazu w celu zapewnienia przestrzeni do odkrywania oraz do aktywności fizycznej.

Drzewa i krzewy, pnie, głązy, piasek, woda, trawiaste wzniesienia i zagłębienia poszerzają ofertę aktywności zabawowych. Mogą też dostarczyć różnorodnych doświadczeń sensorycznych. Wykorzystując naturalne materiały na placu zabaw, tworzy się miejsce kontaktu z naturą, co nie wyklucza możliwości stosowania innych materiałów np. w drabinkach, zjeżdżalniach. Place zabaw powinny być tak zaprojektowane, żeby można było z nich korzystać przez cały rok. Celem tych wytycznych jest stworzenie bezpiecznych placów zabaw, które będą zachęcać do ruchu i zabawy oraz które będą pobudzać wyobraźnię małych użytkowników.

## Warunki techniczne, integracyjny charakter placu zabaw, bezpieczeństwo na placu zabaw, wzniesienie i naturalne materiały

1. Plac zabaw dla dzieci ma być wyposażony w sezonowe (od dnia 1 maja do dnia 30 września) elementy zacieniające, obejmujące co najmniej 20 % jego powierzchni. Elementy te nie są wymagane w przypadku występowania naturalnego zacienienia na powierzchni określonej w zdaniu pierwszym.
2. 20 % powierzchni placu zabaw ma znajdować się na powierzchni biologicznie czynnej.
3. Wyposażenie placu zabaw dla dzieci oraz jego nawierzchnia mają spełniać warunki określone w Polskich Normach dotyczących wyposażenia placów zabaw i nawierzchni.

4. Zaleca się, żeby plac zabaw był dostępny dla wszystkich dzieci, tzn. również dla dzieci ze szczególnymi potrzebami, tj. dla dzieci, które ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajdują, muszą podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Nie ma konieczności dostosowywania urządzeń do potrzeb dzieci z niepełnosprawnością ruchową i fizyczną, chociaż jest to mile widziane. Plac zabaw może zapewniać inne ciekawe aktywności, takie jak kontakt z naturą w ogródku, zabawy w kuchni błotnej, zabawy w odgrywanie ról.
5. Studzienki kanalizacyjne znajdujące się na terenie placu zabaw są zabezpieczone.
6. Stan techniczny wyposażenia placu zabaw jest sprawdzany przed każdym wejściem dzieci na plac zabaw, w przypadku stwierdzenia niemożności korzystania z danego elementu wyposażenia placu zabaw, jest ono wyłączane z użytkowania, a następnie naprawiane lub usuwane.
7. Na terenie placu zabaw znajduje się wzniesienie o wysokości względnej co najmniej 40 cm. Zaleca się, aby maksymalne nachylenie wzniesienia wynosiło 30°. Trudność może sprawić utrzymanie trawnika. Nie ma znaczenia, że trawa będzie wydeptana przez małych użytkowników.
8. Na placu zabaw stosuje się naturalne materiały np. gałęzie, pnie, szyszki, piasek jako elementy wyposażenia placu zabaw, np. ścieżki sensoryczne, przeszkody do pokonania, szafasy.
9. Tam gdzie to możliwe na placu zabaw stosuje się naturalne nawierzchnie, np. piasek, trawę.

## Strefy zainteresowań na placu zabaw oraz ich wyposażenie

Przestrzeń na placu zabaw organizuje się w sposób umożliwiający wydzielenie co najmniej trzech spośród poniższych stref zainteresowań dla dzieci:

### Strefa wspólnego czytania

Strefa wspólnego czytania jest miejscem, w którym dzieci mogą odpocząć, usiąść, poleżeć i posłuchać czytanej przez opiekuna książki. W gorące dni strefa powinna być umiejscowiona w cieniu lub pod parasolem/żaglem.

Przykładowe wyposażenie:

- koce piknikowe,
- tipi,

- poduchy wypełnione granulatem,
- krążki sensoryczne,
- piłki / akcesoria sensoryczne,
- książeczki,
- ławki ze stolikami,
- parasole ogrodowe.

## Strefa zabaw konstrukcyjnych

Strefa zabaw konstrukcyjnych jest przestrzenią, w której dzieci mogą rozwijać umiejętność wykonywania ruchów o małym zakresie, wymagających koordynacji ruchów dłoni i palców, jak i rozwijać sprawność fizyczną całego ciała poprzez chodzenie, podnoszenie, przenoszenie, układanie. Zabawy konstrukcyjne korzystnie wpływają na koncentrację.

Przykładowe wyposażenie:

- duże puzzle,
- klocki z różnych materiałów (plastik, pianka, drewno) i różnych rozmiarów,
- zestawy do zabaw konstrukcyjnych np. do budowy tunelu, ścieżki, toru przeszkód, mini konstrukcji typu lody na patyku (karton, papier, klej, folia, wata).

## Strefa zabaw ruchowych

W strefie zabaw ruchowych dzieci mają możliwość poruszać się, co pozytywnie wpływa na ich zdrowie. Aktywność fizyczna wzmacnia mięśnie, poprawia równowagę i zwinność, zmniejsza ryzyko chorób,

w tym otyłości. Poza tym przynosi korzyści dla zdrowia psychicznego. Aktywność fizyczna sprzyja lepszej samoregulacji i lepszej koncentracji.

Przykładowe wyposażenie:

- jeździki,
- autka,
- rowerki biegowe i kaski,
- tunele,
- tory przeszkód,
- liny do przeciągania,
- bramki do piłki nożnej,
- piłki o różnych rozmiarach,

- kręgle,
- frisbee,
- ringo,
- kurtyny zraszające,
- drabinki.

### Strefa zabaw plastycznych

W strefie zabaw plastycznych dzieci mają okazję poznać i zastosować różne techniki plastyczne. Jest to miejsce rozwoju motoryki małej oraz kreatywności.

Przykładowe wyposażenie:

- płótno + sztalugi malarskie, różne farby oraz pędzle,
- zestawy do tworzenia kreatywnych prac (kleje, papiery, ozdoby tematyczne),
- tablice do malowania kredą,
- kreda,
- kartki do rysowania,
- kredki,
- stoliki z krzeselkami.

### Strefa zabaw z wodą i piaskiem

Jet to miejsce, w którym dzieci mogą się bawić piaskiem i wodą – przesypywać piasek, przelewać wodę, gotować błotne potrawy. Strefa zabaw z wodą i piaskiem zapewnia doświadczenia sensoryczne tak ważne u małych dzieci.

Przykładowe wyposażenie:

- fabryka wody,
- kącik do zabawy z wodą,
- kuchnia błotna.

### Strefa zabaw tematycznych

#### 1. Strefa kontaktu z naturą

Jest to przestrzeń, w której najbardziej zaciera się granica między placem zabaw a parkiem lub ogrodem. Tutaj następuje bliski kontakt dzieci z naturą, co wpływa na ich rozwój poznawczy. Dzieci

przeżywają wiele doznań sensorycznych i mogą uczestniczyć w kształtowaniu tej strefy. Wspólnie z opiekunami mogą sadzić, podlewać, oglądać i wąchać rośliny. Mogą także obserwować ptaki i owady.

Przykładowe wyposażenie:

- ogródki/skrzynie/ donice kwietne, z warzywami i z ziołami: różnej wielkości skrzynie lub donice
- z ziemią ogrodową,
- spryskiwacze: różnej wielkości zraszacze, spryskiwacze lub wąż ogrodowy,
- przezroczyste pojemniki różnej wielkości (do których dzieci mogą nasypywać różnorodny materiał - piasek, czarna ziemia, kawałki kory drzew, szyszki, małe plastry z pociętej gałęzi),
- konewki, grabki, łopatki, taczka,
- ścieżki sensoryczne z naturalnych materiałów (składające się z kilku/kilkunastu kwater w dowolnym kształcie, które przeznaczone będą na prezentowanie różnego typu nawierzchni np. żwirek, piach, kora drzewna, szyszki itp.); można je wykorzystać jako „ścieżkę bosych stóp”,
- plastry z drzew po których dzieci mogą chodzić i skakać,
- karmniki dla ptaków, domki i poidła dla owadów,
- pnie drzew mogą stanowić świetne miejsce do siedzenia, ale również do wspinania się, czołgania lub przeskakiwania,
- instrumenty ogrodowe np. bambusowe dzwonki lub kręciołki wietrzne czy wiatraki,
- lupki, szkła powiększające, ewentualnie lornetka,
- kogut-wiatrowskaz,
- szałas i tunele z żywej wikliny,
- pagórki i naturalne wzniesienia (niewielkie),
- łąka,
- labirynt z krzewów,
- piaskownica,
- foremki, łopatki, grabki, wiaderka.

Można wyposażać strefę w dostęp do wody np. zainstalować kranik, zraszac; można wykorzystać wąż ogrodowy i doprowadzić wodę na czas zabawy.

## 2. Strefa odgrywania ról

W strefie odgrywania ról dzieci mają możliwość naśladować dorosłych. Poprzez zabawę przygotowują się do dorosłego życia. Nawiązują relacje z innymi dziećmi, dostrzegają ich potrzeby i emocje oraz uczą się jak na nie reagować. W strefie odgrywania ról dzieci mogą bawić się np. w sklep, w dom, w przychodnię, straż pożarną.

Przykładowe wyposażenie:

- stragan z warzywami,
- wóz strażacki,
- kuchnia.

### 3. Strefa zabaw edukacyjnych

W strefie zabaw edukacyjnych dzieci mogą korzystać z różnych materiałów edukacyjnych. Celem strefy jest wspieranie rozwoju dzieci poprzez zabawę.

Przykładowe wyposażenie:

- tablica edukacyjna,
- chusta edukacyjna,
- interaktywne mapy geograficzne,
- puzzle,
- układanki,
- stoliki z krzeselkami,
- parasole ogrodowe.

### Strefa zabaw muzycznych

W tej strefie zapewnia się dostęp do różnych instrumentów muzycznych. Dzieci mogą słuchać dźwięków, muzyki, mogą tańczyć oraz samodzielnie próbować grać na instrumentach.

W wyposażeniu mogą występować różne instrumenty.

Przestrzeń na placu zabaw jest zorganizowana w sposób umożliwiający jej przekształcenie w odpowiedzi na aktualne zainteresowania dzieci.

Realizacja wytycznych dotyczących stref zainteresowań stanowi realizację standardu o charakterze fakultatywnym: „Aranżowanie przestrzeni w sposób estetyczny i spójny z planem opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym” określonego w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3.

## Roślinność na placu zabaw

Korzyści płynące z kontaktu z naturą są bezdyskusyjne. Sprawmy, aby place zabaw dla najmłodszych dzieci stały się zielonymi i stymulującymi zabawę przestrzeniami. Warto zastanowić się nad zmianą przestrzeni wypełnionej przemysłowo wyprodukowanymi urządzeniami w bardziej naturalne, stymulujące przygodę miejsce. Wiele atrakcji można zapewnić bez wykorzystania typowych urządzeń dla placu zabaw, które są związane z gruntem, co nie oznacza, że nie zaleca się ich stawiania. Roślinność nie powinna ograniczać widoczności. Ważne jest, aby dzieci mogły być nadzorowane przez opiekunów.

Propozycje zagospodarowania terenu roślinnością:

1. Trawa

Trawa może porastać większość terenu placu zabaw, tam gdzie jest to możliwe. Zapewnia wrażenia sensoryczne. Poprawia estetykę placu zabaw.

2. Łąka

Warto przeznaczyć miejsce na łąkę – wystarczy nie kosić trawy i dosiać różne kwiaty. Wysoka trawa i kwiaty dostarczają wielu wrażeń sensorycznych.

3. Drzewa i inne elementy roślinne

Drzewa zapewniają cień i sprawiają, że przestrzenie są bardziej atrakcyjne. Żywe szafasy i tunele z wikliny tworzą ciekawe miejsca do schowania się lub przejścia.

4. Ogródek ziołowo-warzywny i kwiatowy

Jak już pisano w części II *Strefy zainteresowań na placu zabaw oraz ich wyposażenie* strefa kontaktu z naturą, do której zalicza się ogródek, umożliwia dzieciom przebywanie w otoczeniu przyrody. Dzieci mogą wspólnie z opiekunami pracować w ogródku – sadzić, podlewać, pielęgnować rośliny. Aktywności w ogródku są źródłem wielu doznań sensorycznych.

Lista roślin, które można zasadzić / zasiać na placu zabaw<sup>1</sup>

1. Z uwagi na zapach:

- brzoza brodawkowata,
- czojsia (*Choisya ternate*),
- jedlica douglasa,
- jodła kalifornijska,
- kalina pachnąca (*Viburnum fragrans*),

---

<sup>1</sup> Lista stworzona z wykorzystaniem publikacji *Bezpieczny plac zabaw. Poradnik dla administratorów i właścicieli*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Warszawa 2025, s. 28-29.

- mirt,
- modrzew europejski,
- omżyn Dawida (Buddleja davidii),
- osmantus,
- porzeczka alpejska,
- sosna zwyczajna, czarna, górska,
- świerk kłujący,
- wiele ziół, np. rozmaryn, tymianek, szalwia, melisa, lebiodka (oregano), majeranek, mięta, lawenda.

2. Z uwagi na wygląd:

- ajlant gruczołkowaty,
- brzoza zwisła,
- buk pospolity,
- czereśnia ptasia,
- dąb czerwony i szypułkowy,
- drżączka średnia,
- forsycja,
- grab pospolity,
- grusza pospolita,
- irga,
- jarzab mączny i pospolity,
- jaśminowiec,
- jesion wyniosły,
- kasztanowiec biały i czerwony,
- klon (różne gatunki),
- kłokoczka południowa,
- korkowiec amurski,
- lipa (różne gatunki),
- migdałowiec trójklapowy,
- miłorząd,
- morwa biała,
- orzech,
- pęcherznica kalinolistna,
- pięciornik krzewiasty,
- powojnik pnący,

- sorbaria rarzębolistna,
- świdośliwa jajowata,
- tamaryszek,
- tawuła (różne odmiany),
- wierzba.

3. Z uwagi na kolor:

- dereń świdwa, jadalny i biały,
- fuksja magellańska,
- kaczeniec,
- klon polny,
- Inica,
- stokrotka.

4. Należy unikać następujących roślin:

- bieluń dziedzierzawa,
- blekot pospolity,
- bluszcz,
- ciemiernik czarny,
- cis pospolity,
- czarny bez,
- czermień błotna,
- jałowiec,
- jarzębina,
- kalina koralowa,
- kolcowój szkarłatny,
- leszczyna pospolita,
- ligustr pospolity,
- lulek czarny,
- modrzewnica zwyczajna,
- ostrokrzew kolczasty,
- pokrzyk wilcza jagoda,
- rącznik pospolity,
- robinia akacjowa,
- rododendron,
- róża pomarszczona,
- sumak jadowity,

- szakłak pospolity,
- szalejadowity,
- szczwół plamisty,
- tojad,
- trzmielina zwyczajna,
- wawrzynek wilczełyko,
- wiciokrzew (suchokrzew),
- zimowit jesienny,
- złotokap zwyczajny,
- żywotnik zachodni.

5. Część roślin kwiatowych może powodować ryzyko z uwagi na toksyczność ich kwiatów:

- ciemiernik,
- konwalia majowa,
- mak lekarski,
- ostróżka ogrodowa,
- psianka czarna.

W zestawieniu nie ujęto niebezpiecznych roślin egzotycznych.

## Wytyczne sanitarno-higieniczne

1. Zaleca się, aby pomoce do zabawy były – w miarę możliwości – wykonane z materiałów umożliwiających ich mycie i ewentualną dezynfekcję. Po zakończonej zabawie pomoce do zabawy powinny być przechowywane w sposób zabezpieczający je przed zanieczyszczeniem.
2. Strefy zainteresowań na placu zabaw wykorzystuje się zgodnie z przeznaczeniem, w szczególności dotyczy to zachowania należytego stanu sanitarno-technicznego i estetycznego poprzez niedopuszczenie do nadmiernego pogorszenia jego właściwości użytkowych.
3. Drewnianych urządzeń nie należy lokalizować w miejscach zalegania wody ze względu na potencjalne ryzyko rozwoju grzybów i pleśni.
4. Środki używane do konserwacji drewnianych urządzeń / konstrukcji (lakiery, bejce, impregnaty itp.) nie mogą powodować negatywnych skutków zdrowotnych u dzieci korzystających z tych urządzeń.
5. Na placu zabaw zapewnia się odpowiednią liczbę pojemników na odpady komunalne zależnie od liczby przebywających na placu zabaw dzieci i opiekunów.

6. Stan sanitarno-higieniczny na placu zabaw jest sprawdzany przed każdym wejściem dzieci na plac zabaw.
7. Podmiot prowadzący instytucję opieki zobowiązany jest utrzymać plac zabaw w należyтым stanie higieniczno-sanitarnym – zapewnić czystość i porządek, ze szczególnym uwzględnieniem usuwania odchodów zwierząt.
8. Woda stosowana do zabawy powinna pochodzić z sieci wodociągowej. Pojemniki do czasowego przechowywania wody wykorzystywanej do zabawy należy codziennie opróżniać i myć. Zaleca się dokumentowanie tej czynności.
9. Kurtyny zraszające powinny być zaopatrywane w wodę spełniającą wymagania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
10. Piasek w piaskownikach powinien być wymieniany przed sezonem użytkowania oraz w trakcie i każdorazowo po stwierdzeniu zanieczyszczenia mogącego stanowić zagrożenie dla zdrowia. Piaskownice powinny być przykrywane na noc oraz w okresach gdy nie są używane.
11. Strefy z wykorzystaniem żwiru i piasku należy utrzymywać w czystości oraz okresowo wygrabić i przesiewać. Zaleca się stosowanie żwiru bez ostrych krawędzi oraz o jednolitej barwie.
12. W sytuacji zlokalizowania placu zabaw na otwartej przestrzeni zaleca się w zależności od liczby dzieci na placu zabaw posadowienie odpowiedniej liczby altan lub wiat z zadaszeniem zabezpieczających przed nadmiernym promieniowaniem słonecznym lub opadami atmosferycznymi.
13. Należy zachować higienę rąk dziecka i opiekuna każdorazowo po zakończonej zabawie.
14. Nie jest wskazane spożywanie posiłków w trakcie zabawy.
15. Zabronione jest dokarmianie ptactwa dzikiego na otwartych przestrzeniach poza karmnikami.

## Kontrole placu zabaw<sup>2</sup>

Zgodnie z normą PN-EN 1176-7 należy przeprowadzać trzy rodzaje kontroli placów zabaw: rutynową kontrolę wzrokową, kontrolę funkcjonalną, coroczną kontrolę główną. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane przewiduje obowiązek przeprowadzania kontroli okresowej obiektów budowlanych co najmniej raz na 5 lat.

### 1. Rutynowa kontrola wzrokowa

Podczas tej kontroli sprawdza się ogólny stan urządzeń. Kontrolowane jest także zanieczyszczenie nawierzchni. Kontrola musi być przeprowadzona co najmniej raz na tydzień. Kontrola powinna być udokumentowana w protokole z przeglądu.

---

<sup>2</sup> Fragment opracowany na podstawie *Bezpieczny plac zabaw. Poradnik dla administratorów i właścicieli*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Warszawa 2025, s. 17-18.

2. Kontrola funkcjonalna (zużycia)

Należy ją przeprowadzać średnio co 1-3 miesiące. Podczas kontroli sprawdza się ogrodzenie, urządzenia oraz nawierzchnię. Kontrola dotyczy w szczególności poziomu zużycia. Wynik kontroli powinien być zapisany w dokumentacji związanej z utrzymaniem placu.

3. Coroczna kontrola główna

Podczas kontroli sprawdza się zużycie urządzeń, nawierzchni oraz ich bezpieczeństwo. Kontrola powinna być przeprowadzona przez niezależnych specjalistów.

4. Kontrola okresowa

Urządzenia zamontowane na placu zabaw jako obiekty budowlane (obiekty małej architektury) powinny być w czasie użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę kontroli okresowej co najmniej raz na 5 lat. Kontrola polega na sprawdzeniu stanu technicznego

i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia. Kontrolą powinno być objęte również badanie instalacji elektrycznej i piorunochronnej w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażeń, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów (art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane).